

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
PAOLO MENGOZZI
prezentate la 29 martie 2017¹

Cauza C-126/16

**Federatie Nederlandse Vakvereniging,
Karin van den Burg-Vergeer,
Lyoba Tanja Alida Kukupessy,
Danielle Paase-Teeuwen,
Astrid Johanna Geertruda Petronelle Schenk
împotriva
Smallsteps BV**

[cerere de decizie preliminară formulată de Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale)]

„Trimitere preliminară — Directiva 2001/23/CE — Menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul unui transfer de întreprinderi — Articolul 5 alineatul (1) — Excepție în cazul falimentului sau al procedurii de insolabilitate — «Pre-pack» — Continuarea exploatării întreprinderii”

1. În prezenta cauză, Curtea este chemată pentru prima dată să analizeze, din perspectiva dreptului Uniunii, „pre-pack”-ul (plan de restructurare).
2. Deși poate primi semnificații diferite în funcție de ordinea juridică în care este utilizat, termenul „pre-pack” (care provine din limba engleză, „pre-packaged insolvency sale”) indică, în general, o operațiune cu privire la activele unei întreprinderi aflate în criză (o cesiune), care este pregătită înainte de deschiderea unei proceduri de insolvență (cel mai adesea un faliment) cu concursul unui administrator (în anumite jurisdicții numit de o instanță) și care este, în mod normal, pusă în aplicare chiar imediat după deschiderea procedurii de insolvență.
3. După ce s-a dezvoltat inițial în Statele Unite și în Regatul Unit, „pre-pack”-ul s-a răspândit ulterior în mai multe alte state membre. Astfel, forme mai mult sau mai puțin variate de „pre-pack” există, de exemplu, în Germania și în Franța², precum și în Țările de Jos, statul membru din care provine cererea de decizie preliminară în prezenta cauză.

1 — Limba originală: franceza.

2 — Pentru Republica Federală Germania, a se vedea „Schutzschirmverfahren”, prevăzut la § 270b din Insolvenzordnung (Regulamentul privind insolvența). În Franța, „prepack cession” a fost introdus în articolul L611-7 din Code de commerce (Codul comerțului).

4. Succesul „pre-pack”-ului se înscrie într-o tendință tot mai pronunțată a dreptului modern al insolvenței de a favoriza abordările care, spre deosebire de abordarea clasică privind lichidarea întreprinderii în stare de criză, au ca obiectiv reorganizarea sau, cel puțin, salvarea unităților sale care sunt încă viabile din punct de vedere economic³. Într-un astfel de context, „pre-pack”-ul, care se caracterizează prin elemente informale (o fază preliminară extrajudiciară) și prin elemente formale (o fază care se desfășoară în cadrul procedurii de insolvență), oferă întreprinderilor un instrument flexibil de natură să soluționeze rapid anumite situații de criză.

5. Prezenta trimitere preliminară, formulată de Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale), ridică însă problema importantă privind situația lucrătorilor din cadrul întreprinderii (sau din cadrul părții de întreprindere) care face obiectul unui „pre-pack”. Mai concret, instanța de trimitere solicită Curții în esență să stabilească dacă, în cadrul „pre-pack”-ului, astfel cum s-a dezvoltat în practica din Țările de Jos, sistemul de protecție a lucrătorilor în cazul unui transfer de întreprinderi instituit prin Directiva 2001/23/CE⁴ este sau nu este aplicabil.

6. Pentru a răspunde la această întrebare, Curtea va trebui să interpreteze – pentru prima dată – excepția privind aplicabilitatea Directivei 2001/23, prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din această directivă. La interpretarea dispoziției menționate în lumina jurisprudenței pe care o codifică, va fi necesar să se asigure un just echilibru între, pe de o parte, cerința de a nu afecta utilizarea unor instrumente juridice, precum „pre-pack”-ul, care urmăresc obiectivul „lăudabil” de a salva unitățile încă viabile din punct de vedere economic și, pe de altă parte, cerința de a nu permite, prin utilizarea unor asemenea instrumente, să se eludeze protecția garantată lucrătorilor de dreptul Uniunii.

I. Cadrul juridic

A. Dreptul Uniunii

7. Potrivit considerentului (3) al acesteia, Directiva 2001/23, care a abrogat și a înlocuit vechea Directivă 77/187/CEE⁵, urmărește protecția lucrătorilor prin asigurarea menținerii drepturilor acestora în cazul transferului de întreprinderi.

8. Potrivit articolului 1 alineatul (1) litera (a) din aceasta, Directiva 2001/23 se aplică „în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni”.

9. Directiva 2001/23 prevede în esență trei tipuri de protecție pentru lucrători.

10. În primul rând, aceasta garantează continuarea contractelor de muncă în cazul transferului unei întreprinderi. Astfel, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din aceasta, „[d]repturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului”.

3 — Această tendință a fost reflectată în recentul Regulament (UE) nr. 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență (JO 2015, L 141, p. 19). A se vedea în special considerentul (10) al acestui regulament.

4 — Directiva Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO 2001, L 82, p. 16, Ediție specială, 05/vol. 6, p. 20).

5 — Directiva Consiliului din 14 februarie 1977 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO 1977, L 61, p. 26), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/50/CE a Consiliului din 29 iunie 1998 (JO 1998, L 201, p. 88) (denumită în continuare „Directiva 77/187”).

11. În al doilea rând, în temeiul articolului 4 alineatul (1) din Directiva 2001/23, transferul unei întreprinderi „nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau cedent”. A doua teză a aceluiași alineat prevede însă că „[a]ceastă dispoziție nu împiedică concedierile care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă”.

12. În al treilea rând, articolul 7 din Directiva 2001/23 prevede obligațiile de informare și de consultare a reprezentanților lucrătorilor, atât în sarcina cedentului, cât și în sarcina cesionarului.

13. Articolul 5 din Directiva 2001/23 prevede însă o excepție de la aplicabilitatea articolelor 3 și 4 din aceeași directivă. Alineatul (1) al acestui articol prevede:

„Cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, articolele 3 și 4 nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate, în care cedentul face obiectul unei proceduri de faliment sau al altor proceduri asemănătoare de insolabilitate, instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente (care poate fi un judecător sindic autorizat de o autoritate competentă).”

14. Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că, „[î]n cazul în care articolele 3 și 4 se aplică unui transfer care se desfășoară în timpul unor proceduri de insolabilitate instituite în legătură cu un cedent (indiferent dacă aceste proceduri au fost sau nu [au fost] instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului) și cu condiția ca aceste proceduri să se desfășoare sub supravegherea unei autorități publice competente”, un stat membru poate prevedea să nu aplice anumite aspecte ale sistemului de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din directiva menționată.

15. În sfârșit, potrivit articolului 5 alineatul (4) din Directiva 2001/23, „[s]tatele membre iau măsuri adecvate pentru a preveni folosirea abuzivă a procedurilor de insolabilitate care au drept scop privarea lucrătorilor de drepturile care rezultă din prezenta directivă”.

B. Dreptul neerlandez

16. Dispozițiile care reglementează, în dreptul național, drepturile lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi sunt articolele 7:662-7:666 și articolul 7:670 alineatul 8 din Burgerlijk Wetboek (Codul civil, denumit în continuare „BW”).

17. Mai concret, potrivit articolului 7:663 din BW, „[t]ransferul unei întreprinderi implică din oficiu transferul către cesionar al drepturilor și obligațiilor care rezultă la acea dată pentru angajator din această încheiere a unui contract de muncă între el însuși și un lucrător care își desfășoară activitatea în cadrul întreprinderii”.

18. Articolul 7:666 alineatul 1 litera a) din BW prevede totuși o derogare și stabilește că „[a]rticolele 7:662-7:665 și articolul 7:670 alineatul 8 nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi atunci când [...] angajatorul a declarat faliment, iar întreprinderea face parte din masa falimentului”.

19. Procedura neerlandeză a falimentului este definită în Faillissementswet (Legea privind falimentul).

20. Începând din anul 2012, mai multe instanțe neerlandeze⁶ au dispus, în anumite situații, ca falimentul să fie precedat de o fază pregătitoare prin care se urmărește încheierea unei operațiuni cu privire la activele întreprinderii în discuție („pre-pack”). Această fază pregătitoare este inițiată întotdeauna la inițiativa întreprinderii în discuție, care solicită instanței să desemneze un sindic preconizat, precum și un administrator judiciar preconizat. Operațiunea cu privire la active este pregătită înaintea de declararea falimentului cu ajutorul sindicului preconizat și este pusă în aplicare de acesta imediat după pronunțarea falimentului.

21. În prezent, în Țările de Jos, nici faza pregătitoare, nici „pre-pack”-ul ca atare nu sunt definite prin lege, ci reprezintă rezultatul practicii. Un proiect de propunere de lege intitulat „Legea privind continuarea activităților întreprinderilor” este pus în acest moment în discuție în fața Parlamentului neerlandez⁷.

II. Litigiul principal și întrebările preliminare

22. Până la declararea falimentului, Estro Groep BV era cea mai mare întreprindere din domeniul învățământului preșcolar din Țările de Jos. Aceasta avea un număr de aproximativ 380 de unități pe întreg teritoriul Țărilor de Jos și aproximativ 3 600 de lucrători. La momentul faptelor în discuție în fața instanței de trimitere, acționarul principal al Estro Groep era investitorul Bayside Capital.

23. În luna noiembrie 2013, a devenit previzibil că, în vara anului 2014, Estro Groep avea să fie în imposibilitatea de a-și onora obligațiile în lipsa unei noi finanțări.

24. În căutarea unei asemenea finanțări, Estro Groep s-a concertat, într-o primă etapă, cu finanțatorii și acționarii săi principali, precum și cu alți finanțatori pentru obținerea de noi finanțări. Această concertare, numită „Planul A”, nu s-a încheiat însă cu succes.

25. În paralel cu negocierile desfășurate în cadrul Planului A, Estro Groep a elaborat un alt plan, numit „proiectul Butterfly”. Acest plan prevedea o relansare a activităților unei părți semnificative a Estro Groep în urma unui „pre-pack”. Relansarea respectivă trebuia efectuată pe baza a trei principii, și anume, în primul rând, relansarea a 243 de centre din 380, în al doilea rând, menținerea locurilor de muncă pentru aproximativ 2 500 de lucrători dintr-un total de aproximativ 3 600 și, în al treilea rând, continuitatea serviciului în luna iulie 2014.

26. La punerea în aplicare a proiectului Butterfly, Estro Groep a contactat doar ca potențial cumpărător societatea H.I.G. Capital, societatea-soră a acționarului său principal Bayside Capital. Nu a fost examinată nicio altă opțiune potențială. .

27. La 5 iunie 2014, Estro Groep a sesizat rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) cu o cerere de numire a unui sindic preconizat. Acesta a fost numit la 10 iunie 2014.

28. Smallsteps BV, o societate cu răspundere limitată, a fost înființată la 20 iunie 2014 pentru a prelua în cadrul unei relansări a activității, pe seama H.I.G. Capital, o mare parte dintre grădinițele Estro Groep în cadrul proiectului Butterfly.

29. La 4 iulie 2014, Estro Groep a sesizat rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam) cu o cerere de suspendare a plății.

6 — Din decizia de trimitere reiese că, în prezent, „pre-pack”-ul este avut în vedere numai la instanțele din Amsterdam, din Rotterdam, din Overijssel, din Zeeland-West-Brabant, din Gelderland, din Oost-Brabant, din Haga și din Noord-Nederland și că instanța de trimitere nu are în vedere această instituție.

7 — A se vedea <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34218-1.html>. Din decizia de trimitere reiese că acest proiect de propunere de lege urmărește, pe de o parte, să contribuie la eficacitatea lichidării falimentului și, pe de altă parte, să favorizeze relansarea rapidă a activităților unor unități viabile ale întreprinderii după faliment, astfel încât să poată conserva valoarea întreprinderii și ocuparea forței de muncă.

30. La 5 iulie 2014, această cerere a fost transformată în cerere de declarare a falimentului societății Estro Groep. Falimentul a fost pronunțat la aceeași dată.

31. Tot la aceeași dată, 5 iulie 2014, a fost încheiat între sindic și Smallsteps un contract de vânzare („pre-pack”) potrivit căruia aceasta din urmă a achiziționat întreprinderea care cuprinde aproximativ 250 de unități ale Estro Groep și s-a angajat să ofere un loc de muncă pentru aproximativ 2 600 de lucrători ai societății Estro Groep la data declarării falimentului.

32. La 7 iulie 2014, sindicul a concediat toți lucrătorii Estro Groep. Smallsteps a oferit un nou contract de muncă unui număr de aproximativ 2 600 de lucrători angajați de Estro Groep, însă peste o mie dintre aceștia au fost concediați în cele din urmă.

33. Federatie Nederlandse Vakvereniging (denumită în continuare „FNV”), o organizație sindicală neerlandeză, și patru coreclamante care lucrau în centre preluate de Smallsteps, dar cărora, în urma falimentului, nu li s-au oferit noi contracte de muncă, au sesizat instanța de trimitere cu o acțiune. În cadrul acțiunii respective, acestea solicită, cu titlu principal, să se constate că Directiva 2001/23 se aplică în cazul „pre-pack”-ului încheiat între Estro Groep și Smallsteps și că, astfel, trebuie să se considere că respectivele patru coreclamante lucrează de drept în prezent pentru Smallsteps, păstrându-și totodată condițiile de muncă. În subsidiar, acestea solicită să se constate că articolul 7:662 și următoarele din BW se aplică totuși din moment ce transferul întreprinderii a intervenit înainte de declararea falimentului. Smallsteps se opune cererilor reclamantelor.

34. În aceste condiții, Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) În cazul transferului unei întreprinderi declarate în faliment, faliment care a fost precedat de un «pre-pack» (plan de restructurare) desfășurat sub controlul instanței și vizând în mod expres continuarea activității (unor părți ale) întreprinderii, procedura falimentului aplicabilă în Țările de Jos este compatibilă cu obiectivul și cu finalitatea Directivei 2001/23, iar, din această perspectivă, articolul 7:666 alineatul 1 litera a) din BW (mai) este conform cu directiva?
- 2) Directiva 2001/23 este aplicabilă în cazul în care un așa-numit «sindic preconizat» desemnat de tribunal se informează în legătură cu situația debitorului încă înainte de declanșarea procedurii de faliment și analizează posibilitățile unei eventuale relansări a activităților întreprinderii prin intermediul unui terț, pregătindu-se în același timp pentru acțiuni care trebuie realizate imediat după faliment, pentru a relansa activitatea printr-un transfer de active, prin care întreprinderea debitorului sau o parte din aceasta este transferată la data falimentului sau imediat după aceea, iar activitățile continuă în tot sau în parte (aproape) fără întrerupere?
- 3) Prezintă vreo importanță în această privință aspectul dacă principalul obiectiv al operațiunii «pre-pack» este «continuarea activității întreprinderii» sau dacă, prin «pre-pack» sau prin vânzarea activelor sub forma unei întreprinderi care își continuă activitatea, imediat după declararea falimentului, sindicul (preconizat) urmărește în primul rând obținerea unui câștig maxim în beneficiul tuturor creditorilor în urma cesiunii ori dacă în cadrul unui «pre-pack», înainte de declararea falimentului, se ajunge la un acord de voință pentru transferul activelor (continuarea activității întreprinderii), care este pus în aplicare în mod formal și/sau se realizează după declararea falimentului? În plus, cum trebuie apreciat acest aspect atunci când se urmărește atât continuarea activității întreprinderii, cât și obținerea unui câștig maxim în urma cesiunii?

- 4) Conform Directivei 2001/23 și articolului 7:662 și următoarele din BW, data transferului întreprinderii se determină, în cadrul unui «pre-pack», înainte de declararea falimentului prin intermediul acordului de voință efectiv privind transferul întreprinderii sau această dată este determinată în funcție de momentul la care cedentul transferă efectiv cesionarului calitatea de angajator care răspunde de exploatarea unității în cauză?”

III. Procedura în fața Curții

35. Decizia de trimitere a fost primită la grefa Curții la 26 februarie 2016. FNV, Smallsteps, guvernul neerlandez și Comisia Europeană au depus observații și au intervenit în cadrul ședinței care s-a desfășurat la 18 ianuarie 2017.

IV. Analiză

A. Cu privire la prima, la a doua și la a treia întrebare preliminară

1. *Observații introductive*

36. Primele trei întrebări preliminare trebuie analizate împreună. Prin intermediul acestor întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă Directiva 2001/23 se poate aplica în cazul unui transfer al unei întreprinderi care se desfășoară în cadrul unui „pre-pack”, astfel cum s-a dezvoltat în practică în Țările de Jos (a doua întrebare) și dacă, într-un astfel de context, procedura falimentului aplicabilă în Țările de Jos și în mod specific articolul 7:666 din BW, astfel cum este aplicată în practică, sunt conforme cu obiectivul și cu finalitatea acestei directive (prima întrebare). Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle în esență dacă răspunsul la aceste întrebări trebuie să fie diferit după cum obiectivul principal urmărit de „pre-pack” este continuarea activității întreprinderii și/sau obținerea unui câștig maxim în urma cesiunii.

37. Aceste întrebări preliminare ridică în prealabil problema aplicabilității excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 în cazul transferurilor de întreprinderi care au loc în cadrul unui „pre-pack”.

38. Părțile care au depus observații în fața Curții au opinii contrare în această privință. Pe de o parte, FNV și Comisia consideră că procedura în cadrul căreia au încheiat un „pre-pack” nu face obiectul derogării prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23. Ar rezulta că, întrucât dreptul falimentului din Țările de Jos nu prevede aplicarea în cazul lucrătorilor a unor garanții prevăzute de această directivă în cazul cesiunii unei întreprinderi efectuate în cadrul unui „pre-pack”, acest drept nu ar fi conform cu directiva menționată.

39. Pe de altă parte, Smallsteps și guvernul neerlandez susțin, în schimb, că o procedură de faliment precedată de o fază preliminară privind încheierea unui „pre-pack”, precum cea care a avut loc în cazul Estro Groep, intră efectiv sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23, așa încât articolul 7:666 alineatul 1 din BW, astfel cum a fost aplicat în practică în Țările de Jos, ar fi într-adevăr conform cu această directivă.

40. Am arătat deja că prezenta cauză constituie prima ocazie pentru Curte de a interpreta articolul 5 din Directiva 2001/23 și că introducerea, la alineatul (1) al acestui articol, a unei excepții explicite de la aplicabilitatea directivei menționate reprezintă codificarea unei jurisprudențe dezvoltate de Curte. În aceste condiții, considerăm că, pentru a putea interpreta pe deplin sfera de aplicare a acestei dispoziții, trebuie să se analizeze principiile dezvoltate de Curte în această jurisprudență, care privește vechea

Directivă 77/187, abrogată ulterior prin Directiva 2001/23⁸.

2. Jurisprudența Curții privind aplicabilitatea sistemului de protecție a lucrătorilor în cazul transferului unei întreprinderi efectuat în cadrul unei proceduri prevăzute pentru situația de criză în care se află întreprinderea

41. Curtea s-a confruntat pentru prima dată cu problema aplicabilității garanțiilor prevăzute de Directiva 77/187 în cazul cesiunii unei întreprinderi care a intervenit în cadrul unei proceduri de insolvență, în mod concret de faliment, în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels⁹.

42. În această hotărâre, după ce a amintit că obiectivul Directivei 77/187 era de a preveni ca restructurarea în cadrul pieței unice să se efectueze în defavoarea lucrătorilor¹⁰, Curtea a subliniat caracterul specific al dreptului falimentului. Aceasta a arătat astfel că dreptul respectiv se caracterizează prin proceduri speciale care au drept obiect evaluarea comparativă a diverse interese, în special cele ale diferitor categorii de creditori, și care implică o derogare, cel puțin parțială, de la alte dispoziții, cu caracter general, precum dispozițiile de drept social¹¹.

43. Dat fiind acest caracter specific, Curtea a decis că Directiva 77/187 nu se aplica în cazul „transferurilor de întreprinderi [...] care se desfășoară în cadrul unei proceduri de faliment prin care se urmărește, sub controlul autorității judiciare competente, lichidarea bunurilor cedentului”¹², lăsând însă totodată statelor membre libertatea de a aplica, în tot sau în parte, principiile directivei menționate exclusiv pe baza dreptului lor național¹³.

44. În aceeași hotărâre, Curtea a statuat, în schimb, că Directiva 77/187 se aplica unei proceduri precum suspendarea plății, în pofida anumitor caracteristici care sunt comune acestei proceduri și celei a falimentului. Astfel, Curtea a considerat că motivele care justificau inaplicabilitatea directivei menționate în cazul procedurilor de faliment nu erau valabile în cazul unei proceduri desfășurate într-o etapă anterioară falimentului, care implică un control al instanței cu o întindere mai restrânsă și privind, în primul rând, protejarea masei și, de la caz la caz, continuarea activităților întreprinderii pe viitor¹⁴.

45. Ulterior, în Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții¹⁵, Curtea a arătat în mod explicit că criteriul determinant care trebuie luat în considerare pentru a stabili aplicabilitatea Directivei 77/187 în cazul unui transfer al unei întreprinderi care intervine în cadrul unei proceduri de organizare a creditorilor este cel al obiectivului urmărit de procedura în discuție¹⁶.

8 — Directiva 77/187 prevedea pentru lucrători aceleași forme de protecție precum cele prevăzute de Directiva 2001/23, însă nu prevedea o excepție expresă de la aplicabilitatea directivei menționate în cazul unui transfer de întreprindere care intervine în cadrul unei proceduri de insolvență.

9 — 135/83, EU:C:1985:55.

10 — Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55, punctele 14 și 18). În această privință, a se vedea de asemenea Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctul 23).

11 — Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55, punctele 15-17).

12 — Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55, punctele 23 și 30). A se vedea de asemenea Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctul 23).

13 — Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55, punctul 24).

14 — Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55, punctele 28 și 29).

15 — C-362/89, EU:C:1991:326.

16 — Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctul 26). În această hotărâre, Curtea a precizat de asemenea că, ținând seama de diferențele dintre sistemele juridice ale statelor membre, criteriul întinderii controlului exercitat de instanță asupra procedurii nu permitea, ca atare, stabilirea domeniului de aplicare al Directivei 77/187 (punctul 25).

46. Pe temeiul respectiv, aceasta a considerat că, în cazul în care procedura în discuție în speță¹⁷ privea lichidarea bunurilor debitorului în vederea satisfacerii colective a creditorilor, transferurile efectuate astfel în acest cadru juridic erau excluse din domeniul de aplicare al Directivei 77/187. În schimb, atunci când decretul prin care se dispune aplicarea procedurii amintite stabilește de asemenea *continuarea* activității întreprinderii, sub conducerea unui administrator, obiectivul acestei proceduri era, în primul rând, asigurarea continuării activității întreprinderii. Într-o asemenea situație, obiectivul economic și social astfel urmărit nu putea explica și nici justifica faptul că, atunci când întreprinderea în cauză face obiectul unui transfer, lucrătorii săi sunt privați de drepturile recunoscute acestora de directiva menționată¹⁸.

47. Curtea a confirmat această abordare ulterior în Hotărârea din 7 decembrie 1995, Spano și alții¹⁹. Fiind chemată să stabilească dacă Directiva 77/187 se aplica în cazul transferului unei întreprinderi a cărei stare de criză a fost constatată în temeiul legislației italiene relevante, Curtea a confirmat mai întâi că criteriul determinant pentru a stabili aplicabilitatea directivei menționate este obiectivul urmărit de procedura în discuție. În continuare, aceasta a arătat că actul prin care, potrivit legislației italiene, o întreprindere este declarată în stare de criză este destinat să permită restabilirea situației economice și financiare a întreprinderii și mai ales menținerea încadrării în muncă. Astfel, întrucât procedura în discuție urmărea favorizarea menținerii activității întreprinderii în vederea unei preluări ulterioare și, contrar procedurilor de faliment, nu implica control judiciar și nici măsuri de administrare a patrimoniului întreprinderii, nici suspendarea plății, Curtea a decis că obiectivul economic și social al acestei proceduri nu justifică faptul că, în cazul unui transfer, lucrătorii întreprinderii să fie privați de drepturile recunoscute acestora de Directiva 77/187²⁰.

48. În sfârșit, în Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement²¹, Curtea – chemată să stabilească dacă Directiva 77/187 se aplica transferului unei întreprinderi aflate în stare de lichidare judiciară, potrivit legii belgiene - și-a dezvoltat ulterior abordarea. Mai întâi, aceasta a precizat că, pe lângă criteriul privind obiectivul procedurii, trebuie să se țină seama și de modalitățile procedurii în discuție, în special în condițiile în care din acestea rezultă că activitatea întreprinderii continuă sau încetează, precum și de finalitățile Directivei 77/187²². În speță, Curtea a constatat că, deși procedura în discuție privea lichidarea bunurilor, situația unei întreprinderi aflate în lichidare judiciară prezenta mai multe diferențe considerabile în raport cu cea a unei întreprinderi aflate în faliment²³, în special în ceea ce privește numirea și atribuțiile lichidatorului. În mod special, în cadrul procedurii de lichidare judiciară belgiene, contrar falimentului, lichidatorul, deși numit de instanță, era un organ al societății care proceda la vânzarea activelor sub supravegherea adunării generale. În aceste condiții, Curtea a considerat că motivele care o determinaseră să excludă aplicarea Directivei 77/187 în cazul falimentului pot lipsi în cazul unei întreprinderi aflate în lichidare judiciară, în special într-o situație precum cea pendinte în fața instanței naționale, în care continuitatea exploatării a fost asigurată atunci când întreprinderea a făcut obiectul transferului²⁴.

17 — Litigiul principal privea aplicabilitatea protecției prevăzute de Directiva 77/187 în cazul transferului unei întreprinderi supuse unei proceduri de administrare extraordinară a întreprinderilor de mari dimensiuni aflate în criză, procedură prevăzută de legislația italiană aplicabilă la acea dată. Curtea a constatat că legislația italiană în materie prezenta caracteristici diferite, după cum decretul prin care se dispune lichidarea administrativă forțată decidea sau nu decidea continuarea activității întreprinderii. A se vedea Hotărârea din 25 iulie 1991, d'Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctul 30).

18 — Hotărârea din 25 iulie 1991, d'Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctele 31 și 32).

19 — C-472/93, EU:C:1995:421.

20 — Hotărârea din 7 decembrie 1995, Spano și alții (C-472/93, EU:C:1995:421, punctele 24-30).

21 — C-319/94, EU:C:1998:99.

22 — Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99, punctul 25). A se vedea de asemenea Hotărârea din 12 noiembrie 1998, Europièces (C-399/96, EU:C:1998:532, punctul 26).

23 — Aceste diferențe sunt sintetizate la punctul 9 din Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99).

24 — Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99, punctele 26-31). A se vedea de asemenea Hotărârea din 12 noiembrie 1998, Europièces (C-399/96, EU:C:1998:532, punctele 31 și 32). În această din urmă hotărâre, Curtea a aplicat criteriile dezvoltate în Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C 319/94, EU:C:1998:99), în cazul procedurii de lichidare voluntară în dreptul belgian.

3. Cu privire la excepția prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23

49. Ca urmare a pronunțării hotărârilor pe care le-am analizat, legiuitorul Uniunii Europene a introdus, în 1998²⁵, în Directiva 77/187 dispoziția care este conținută în prezent la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23.

50. Această dispoziție prevede că, cu excepția cazului în care statele membre prevăd altfel, sistemul de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 nu se aplică în cazul transferului de întreprinderi în care cedentul face obiectul unei proceduri de faliment sau al altor proceduri asemănătoare de insolvabilitate, instituite în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice.

51. Atunci când se referă la o procedură „instituit[ă] în vederea lichidării bunurilor cedentului” și „care se află sub controlul unei autorități publice”, această dispoziție reia cu claritate limbajul utilizat de Curte în Hotărârile Abels și d’Urso și alții²⁶ pentru faliment²⁷.

52. În aceste condiții, nu avem îndoieli că, după cum au subliniat, de altfel, toate părțile care au prezent observații în fața Curții, excepția conținută în articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie interpretată în lumina principiilor dezvoltate de Curte în hotărârile examinate la punctele 41-48 din prezentele concluzii.

53. Or, reiese din analiza acestor hotărâri că, pentru a stabili dacă sistemul de protecție a lucrătorilor prevăzut de Directiva 77/187 – și prevăzut în prezent de Directiva 2001/23 – era sau nu era aplicabil în cazul unui transfer efectuat în cadrul unei proceduri prevăzute pentru situații de criză a întreprinderii, Curtea a examinat două criterii, și anume *obiectivul* urmărit de procedura în discuție și *modalitățile* acestei proceduri, ținând seama de finalitățile directivei menționate. Mai concret, reiese din analiza jurisprudenței că excluderea respectivului sistem de protecție se justifică doar în cazul în care procedura în discuție, în raport cu obiectivele și cu modalitățile sale, are în vedere lichidarea bunurilor întreprinderii. În schimb, în cazul în care, în raport cu obiectivele și cu modalitățile sale, procedura în discuție urmărește continuarea exploatarei întreprinderii, obiectivul său economic și social nu justifică faptul ca, în cazul transferului întreprinderii, lucrătorii acesteia să fie privați de drepturile recunoscute lor de directiva menționată²⁸.

54. Această distincție între procedurile privind lichidarea și procedurile privind continuarea activităților întreprinderii nu decurge doar din jurisprudența Curții, ci, după cum a subliniat în mod întemeiat Comisia, aceasta își găsește în prezent un temei chiar în textul articolului 5 din Directiva 2001/23. Astfel, acest articol stabilește o distincție între, pe de o parte, procedurile de insolvabilitate privind, la fel ca și falimentul, lichidarea bunurilor cedentului [aceste proceduri sunt menționate în mod expres la alineatul (1) al articolului menționat și sunt excluse din domeniul de aplicare al Directivei 2001/23] și, pe de altă parte, procedurile de insolvabilitate [menționate la alineatul (2) al articolului respectiv] care, nefiind inițiate în vederea lichidării bunurilor cedentului, implică continuarea activităților întreprinderii.

25 — A se vedea articolul 4a din Directiva 98/50, citată la nota de subsol 5 din prezentele concluzii.

26 — A se vedea punctul 23 din Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55), precum și punctul 23 din Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326) și a se vedea punctul 43 din prezentele concluzii.

27 — În consecință, nu poate fi admisă teza invocată de Smallsteps atât în fața instanței de trimitere, cât și în fața Curții potrivit căreia cerința prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 ca procedura să fie „instituit[ă] în vederea lichidării bunurilor cedentului” și să se afle „sub controlul unei autorități publice competente” s-ar aplica exclusiv în cazul procedurilor asemănătoare falimentului, iar nu falimentului ca atare. Astfel, o asemenea interpretare contravine în mod clar conținutului punctelor din Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55), precum și din Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326), menționate la nota de subsol anterioară.

28 — În consecință, nu este întemeiată interpretarea propusă de guvernul neerlandez potrivit căreia elementul decisiv pentru stabilirea aplicabilității Directivei 2001/13 în cazul unui transfer ar fi că acesta privește activitățile industriale sau comerciale ale unei întreprinderi aflate în faliment. Astfel, nu de situația în care se află activitățile care fac obiectul transferului se ține seama în jurisprudență, ci de obiectivul (continuarea sau lichidarea întreprinderii) urmărit de procedura în cadrul căreia intervine transferul, dat fiind că obiectivul trebuie interpretat în lumina modalităților acestei proceduri.

55. Or, a stabili *in concreto* dacă o cesiune are loc în cadrul unei proceduri de insolvență privind lichidarea bunurilor cedentului sau al unei proceduri privind continuarea activităților întreprinderii poate să nu fie simplu.

56. Astfel, pe de o parte, este într-adevăr posibil ca o cesiune a părților viabile ale unei întreprinderi aflate în stare de insolvență să aibă loc în cadrul unei proceduri care, precum falimentul, urmărește lichidarea bunurilor cedentului. Pe de altă parte, o asemenea stabilire se poate dovedi complicată în situația unor proceduri „atipice”, precum, de exemplu, cea care a fost dezvoltată în Țările de Jos pentru încheierea unui „pre-pack”, care se desfășoară, cel puțin parțial, în afara cadrului legal și care are un caracter hibrid în măsura în care combină elemente informale și elemente care indică o procedură formală (și anume cea a falimentului astfel cum a fost reglementată de Legea privind falimentul).

57. În această privință, apreciem că, în general, se poate considera că un transfer are loc în cadrul unei proceduri care urmărește continuarea activităților întreprinderii atunci când această procedură este elaborată sau aplicată tocmai cu scopul de a proteja caracterul operațional al întreprinderii (sau al unităților sale viabile) astfel încât să permită păstrarea valorii care decurge din continuarea fără întrerupere a exploatării acesteia. În schimb, procedurile privind lichidarea bunurilor nu sunt elaborate pentru a urmări în mod specific un asemenea obiectiv, ci se preocupă doar de maximizarea satisfacerii colective a creditorilor.

58. Bineînțeles, poate avea loc o anumită suprapunere între obiectivul de protejare a caracterului operațional al părții întreprinderii cedate și cel de maximizare a satisfacerii colective a creditorilor. Astfel, valoarea unei întreprinderi care este încă operațională în mod normal este, în general, sensibil mai ridicată atât în ceea ce privește valoarea activelor sale private izolat, cât și valoarea pe care ar avea-o aceeași întreprindere în cazul în care ar fi dezvăluite dificultățile financiare grave cu care se confruntă²⁹. Astfel, protejarea caracterului operațional al părții viabile a întreprinderii care se confruntă cu dificultăți care permite în mod potențial obținerea unui preț mai ridicat pentru cesiunea sa poate să maximizeze satisfacerea creditorilor³⁰. Cu toate acestea, în cadrul procedurilor privind continuarea activităților întreprinderii, protejarea acesteia constituie elementul central, obiectivul ultim al procedurii ca atare sau al aplicării acesteia *in concreto*. În schimb, în cadrul procedurilor privind lichidarea, protejarea menționată este pur funcțională pentru satisfacerea creditorilor.

59. În acest sens, în opinia noastră, trebuie să se interpreteze, așadar, articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 în lumina jurisprudenței pe care a codificat-o.

60. Înainte de a verifica aplicabilitatea acestei dispoziții în cazul transferului intervenit, precum în speță, în cadrul unei proceduri care conduce la încheierea unui „pre-pack” astfel cum s-a dezvoltat în Țările de Jos, două observații mai par însă oportune.

61. În primul rând, ca derogare de la obiectivul principal urmărit de Directiva 2001/23, și anume protecția lucrătorilor, și de la aplicarea garanțiilor pe care le prevede în favoarea acestora, excepția prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie să facă obiectul unei interpretări stricte.

29 — Astfel, cunoașterea existenței unei situații a unei întreprinderi care se confruntă cu grave dificultăți financiare poate avea consecințe prejudiciabile asupra atitudinii clienților, a furnizorilor și a investitorilor acesteia față de aceasta, ceea ce poate avea consecințe negative semnificative asupra activităților sale și, așadar, asupra valorii acesteia.

30 — Pentru un exemplu concret de procedură în cadrul căreia cele două obiective menționate mai sus se suprapun, a se vedea punctul 32 din Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1996:291).

62. În al doilea rând, articolul 5 din Directiva 2001/23 și în special alineatele (1) și (2) ale acesteia lasă statelor membre o marjă largă de apreciere la definirea domeniului de aplicare al excepțiilor care sunt prevăzute de acestea. Astfel, pe de o parte, prima teză a alineatului (1) al acestui articol oferă în mod expres statelor membre posibilitatea ca, „prev[ăzând] altfel”, să decidă să aplice integral articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 în cazul falimentului sau al unei proceduri asemănătoare. Pe de altă parte, alineatul (2) al articolului 5 din directiva menționată permite statelor membre să aplice parțial articolele 3 și 4 menționate în cazul transferurilor de întreprinderi care se desfășoară în timpul unei proceduri de insolvență instituite în legătură cu un cedent (și aceasta indiferent dacă aceste proceduri au fost sau nu au fost instituite în vederea lichidării bunurilor sale).

63. Recunoașterea în favoarea statelor membre a unei asemenea marje largi de manevră este nu numai în concordanță cu Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels³¹, ci și coerentă cu puterea largă de acțiune, recunoscută în general statelor membre în cadrul executării și aplicării Directivei 2001/23, care se întemeiază pe faptul că această directivă nu urmărește decât o armonizare parțială a domeniului în discuție și nu urmărește să instituie un nivel de protecție uniformă pentru întreaga Uniune pe baza unor criterii comune³².

64. În speță însă, se impune constatarea că Regatul Țărilor de Jos nu a utilizat marja de manevră care îi este recunoscută în mod expres la articolul 5 din Directiva 2001/23. În ședință, în urma unei întrebări specifice a Curții, guvernul neerlandez a confirmat în mod explicit că Regatul Țărilor de Jos nu a adoptat o dispoziție specifică care, pentru a utiliza termenii prevăzuți de directiva menționată, ar dispune „altfel” decât articolul 5 alineatul (1) menționat. Prin urmare, relevantă în speță este chiar excepția astfel cum a fost prevăzută de această dispoziție.

4. Cu privire la aplicabilitatea sistemului de protecție a lucrătorilor prevăzut la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 în cazul transferului unei întreprinderi care intervine în cadrul unui „pre-pack”

65. În lumina tuturor considerațiilor ce precedă, trebuie să se analizeze aspectul dacă un transfer care intervine în cadrul unui „pre-pack”, precum cel care a privit în speță unitățile care aparțin Estro Groep, face sau nu face obiectul excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23 și, în consecință, dacă sistemul de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din această directivă în favoarea lucrătorilor se aplică sau nu se aplică în cazul unui asemenea transfer.

66. În această privință, reiese din informațiile prezentate în dosarul Curții că procedura care conduce la încheierea unui „pre-pack”, astfel cum s-a dezvoltat în practică în Țările de Jos, se desfășoară în două faze, și anume o fază pregătitoare, anterioară declarării falimentului, și o fază simultană sau imediat succesivă declarării falimentului.

67. Faza pregătitoare se inițiază întotdeauna la inițiativa întreprinderii aflate în dificultate, care solicită instanței să desemneze un sindic preconizat și un administrator judiciar preconizat. Instanța are libertatea să procedeze sau să nu procedeze la o asemenea numire, după cum consideră că respectarea unei asemenea proceduri este sau nu este de dorit.

68. Ideea care stă la baza acestei numiri anticipate constă în a oferi sindicului preconizat posibilitatea ca, înainte de a fi numit în mod oficial în calitate de administrator în cadrul procedurii de faliment, să se informeze în legătură cu întreprinderea, precum și să analizeze situația financiară a acesteia și posibilele soluții preconizate, astfel încât, la foarte puțin timp de la declararea falimentului, să poată solicita administratorului judiciar autorizația de a pune în aplicare cesiunea „pre-pack”.

31 — A se vedea punctele 23 și 24 din Hotărârea din 7 februarie 1985, Abels (135/83, EU:C:1985:55).

32 — A se vedea Hotărârea din 11 septembrie 2014, Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-328/13, EU:C:2014:2197, punctul 22 și jurisprudența citată).

69. În acest scop, sindicul preconizat stabilește legătura cu întreprinderea în discuție, îi studiază contabilitatea și celelalte date relevante în legătură cu aceasta și primește informații cu privire la soluțiile preconizate. *Eventual*, el poate de asemenea să fie implicat în negocierile cu privire la cesiunea întreprinderii sau a unităților viabile ale acesteia.

70. În respectiva fază pregătitoare, care se desfășoară înainte de declararea falimentului, cesiunea întreprinderii este pregătită în cele mai mici detalii. Astfel, contractul de vânzare este pus în aplicare din punct de vedere material în această fază pregătitoare. Totul este pregătit pentru o punere în aplicare imediată a transferului concomitent cu declararea falimentului, fără întreruperea activității întreprinderii.

71. Odată ce a fost declarat falimentul, instanța numește sindicul preconizat în calitate de administrator în cadrul procedurii de faliment³³, iar administratorul judiciar preconizat devine administratorul judiciar. Întrucât toate elementele cesiunii au fost convenite în timpul fazei pregătitoare, la foarte puțin timp de la deschiderea procedurii de faliment (sau chiar în aceeași zi, astfel cum s-a întâmplat în cazul societății Estro Groep), sindicul solicită și primește autorizația din partea administratorului judiciar pentru cesiunea „pre-pack”³⁴. Pentru a putea fi în măsură să își dea autorizația atât de rapid, administratorul judiciar trebuie să fi primit, desigur, informații complete și detaliate cu privire la operațiune în faza pregătitoare.

72. Din decizia de trimitere, precum și din observațiile tuturor părților care au participat la procedura în fața Curții reiese că scopul structurării procedurii pe care tocmai am descris-o, în mod specific a fazei pregătitoare prin care se urmărește elaborarea cesiunii în cele mai mici detalii, este de a evita ruptura care ar rezulta din încetarea bruscă a activităților întreprinderii în momentul declarării falimentului, ruptură care ar determina o pierdere semnificativă a valorii întreprinderii sau a unităților viabile care fac obiectul cesiunii. Pentru același motiv, faza pregătitoare se desfășoară în general în secret, pentru a nu face publică situația de dificultate în care se află întreprinderea în discuție.

73. În ceea ce privește competențele sindicului preconizat și ale administratorului judiciar preconizat în timpul fazei pregătitoare, această fază nefiind reglementată prin lege, niciunul dintre ei nu dispune în mod oficial de putere. Or, în condițiile în care, odată ce a fost deschisă procedura de faliment, aceștia trebuie să solicite și, respectiv, să dea autorizație pentru operațiune, este evident că, în faza pregătitoare, atât sindicul preconizat, cât și administratorul judiciar preconizat dispun totuși de o anumită competență cu caracter „neoficial” care poate influența desfășurarea transferului. Cu toate acestea, este vorba doar despre o competență neoficială care nu are bază legală. În plus, astfel cum au arătat atât Smallsteps, cât și guvernul neerlandez, sindicul preconizat nu efectuează niciun act de administrare, iar administratorul judiciar nu poate da nicio autorizație înainte de declararea oficială a falimentului.

74. Pentru a verifica aplicabilitatea Directivei 2001/23 în cazul unui transfer al unei întreprinderi care intervine în cadrul unei asemenea proceduri, trebuie să se aplice criteriile menționate la punctul 53 din prezentele concluzii.

75. În această privință, trebuie, în primul rând, să se examineze *obiectivul* procedurii în discuție. Or, pare de necontestat că, după cum arată instanța de trimitere, această procedură luată în considerare în ansamblu privește transferul întreprinderii (sau al unităților sale încă viabile) pentru a relansa activitățile acesteia, fără întrerupere, imediat după declararea falimentului. Obiectivul acestei proceduri

33 — Numai în situații excepționale și pentru motive grave, sindicul preconizat nu este numit administrator în cadrul procedurii de faliment.

34 — Intervenția judiciară în cadrul procedurii care a condus la „pre-pack” are drept consecință mai degrabă faptul că acordul privind cesiunea întreprinderii dobândește valoarea și forța unei hotărâri judecătorești, mai curând decât pe cea a unui simplu acord de natură contractuală care poate să fie modificat sau să nu fie executat.

constă în a garanta continuarea activităților întreprinderii prin păstrarea valorii suplimentare care decurge din continuitatea exploatării acesteia. Întreaga fază pregătitoare are ca finalitate atingerea acestui obiectiv, care este atins în mod definitiv odată cu transferul concomitent cu declararea falimentului.

76. Reiese din observațiile instanței de trimitere că, în cazul „pre-pack”-ului, în Țările de Jos, falimentul este utilizat în realitate ca un mijloc pentru relansarea activității întreprinderii. Este vorba în esență nu despre un adevărat faliment, ci de ceea ce s-ar putea defini drept „faliment tehnic”. De altfel, acest lucru este confirmat de faptul prezentat de Smallsteps în ședință, potrivit căruia, în cadrul „pre-pack”-ului, o procedură de faliment nici măcar nu este necesară întotdeauna, dat fiind că uneori faza preliminară nu conduce în mod necesar la declararea falimentului.

77. De altfel, instanța de trimitere însăși a subliniat că, în practică, procedura de faliment este utilizată adesea în scopul reorganizării și că, în asemenea situații, această procedură nu urmărește lichidarea întreprinderii. Astfel, deși procedura care conduce la încheierea unui „pre-pack” se poate desfășura, în parte, în cadrul unei proceduri de faliment, nu avem îndoieli că aceasta nu se poate clasa printre procedurile clasice privind lichidarea întreprinderii³⁵.

78. În acest stadiu al analizei, trebuie să subliniem totuși că obiectivul urmărit de „pre-pack” - și anume continuarea exploatării părților viabile ale întreprinderii prin evitarea pierderii valorii care decurge dintr-o întrerupere bruscă a activității acesteia – este în mod cert laudabil. Problema pe care o ridică prezenta cauză nu este cea a admisibilității în dreptul Uniunii a „pre-pack”-ului ca atare, ci mai degrabă cea a interacțiunii dintre „pre-pack” și Directiva 2001/23. Or, deși este adevărat că trebuie să se țină seama de beneficiile care decurg pentru investitori³⁶, pentru creditorii, pentru lucrătorii înșiși, precum și, într-un mod mai general, pentru societate din existența unor proceduri privind salvarea întreprinderilor și menținerea valorii lor, nu este mai puțin adevărat că punerea în aplicare *in concreto* a acestor proceduri trebuie să aibă loc cu respectarea garanțiilor pe care dreptul Uniunii le prevede pentru lucrători.

79. În al doilea rând, trebuie să se examineze *modalitățile* concrete de desfășurare a procedurii care conduce la încheierea unui „pre-pack” în Țările de Jos. Or, reiese din descrierea făcută la punctele 66-73 din prezentele concluzii că o asemenea procedură se diferențiază prin mai multe elemente de o procedură de faliment „clasică”.

80. Mai întâi, procedura care conduce la un „pre-pack” este inițiată întotdeauna de însăși societatea în discuție, în timp ce procedura de faliment poate fi declanșată de diferiți actori, precum, de exemplu, creditorii³⁷.

35 — În acest context, este singulară teza invocată de guvernul neerlandez, care a susținut că, având în vedere faptul că aceasta se înscrie în cadrul unui faliment, procedura care conduce la încheierea unui „pre-pack” ar avea în vedere lichidarea bunurilor cedentului. În această privință, subliniem că titlul însuși al proiectului de lege în discuție în fața Parlamentului neerlandez și care ar trebui să reglementeze în Țările de Jos „pre-pack”-ul este „Legea privind continuarea activităților întreprinderilor” (a se vedea punctul 21 și nota de subsol 7 din prezentele concluzii).

36 — Element care, cu siguranță, trebuie luat în considerare într-un context economic caracterizat prin existența unor practici de „insolvency forum shopping”.

37 — Pentru relevanța acestui element de diferențiere în analiză, a se vedea Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1996:291, punctul 46).

81. În continuare, faza pregătitoare, în cadrul căreia se decid în cele din urmă toate detaliile transferului, are o natură complet informală. Pe de o parte, această fază este administrată de conducerea întreprinderii, care poartă negocierile și adoptă deciziile cu privire la vânzarea întreprinderii³⁸. Încheierea „pre-pack”-ului în cauză cu privire la unitățile viabile ale Estro Groep constituie un exemplu evident al acestui aspect³⁹.

82. Pe de altă parte, am subliniat că, în această fază, sindicul preconizat și administratorul judiciar preconizat nu au în mod oficial nicio competență. Astfel, nu există niciun act de administrare din partea sindicului⁴⁰ și nicio procedură oficială de stabilire a pasivului⁴¹. În plus, am subliniat că, pentru a putea autoriza cesiunea atât de rapid, administratorul judiciar trebuie să fi fost informat și în esență să nu se fi opus operațiunii, înainte de declararea falimentului, astfel încât aprobarea să poată să fie doar oficializată după faliment. Or, acest mod de a proceda poate să lipsească aproape în totalitate de conținut controlul oficial care ar trebui să fie efectuat în timpul procedurii oficiale de faliment.

83. În consecință, asistăm la apariția a numeroase diferențe în raport cu procedura de faliment. Este clar în special că influența sindicului și a instanței este mult mai puțin importantă în cazul procedurii „speciale” care a condus la încheierea unui „pre-pack” decât în cazul unei proceduri de faliment „clasice” privind lichidarea bunurilor cedentului.

84. În lumina analizei ce precedă, trebuie să se concluzioneze că, având în vedere obiectivul pe care îl urmărește și modalitățile sale de aplicare și în pofida faptului că se poate desfășura în parte în cadrul unei proceduri de faliment, o procedură precum cea care s-a dezvoltat în Țările de Jos care conduce la încheierea unui „pre-pack” nu poate fi considerată o procedură de faliment sau o procedură de insolvabilitate asemănătoare instituită în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23. În consecință, o asemenea procedură nu intră sub incidența excepției prevăzute în această dispoziție. În consecință, sistemul de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 se aplică într-adevăr în cazul transferului unei întreprinderi sau al părților sale încă viabile care intervine în cadrul unui asemenea „pre-pack”. Astfel, din împrejurarea că, în urma acestui transfer, activitatea întreprinderii sau a părților sale viabile continuă rezultă că nu se poate explica și nici justifica faptul că lucrătorii acestei întreprinderi sau ai unităților sale transferate sunt privați de drepturile recunoscute acestora de directiva menționată⁴².

85. În această privință, trebuie să se mai arate că o asemenea interpretare a Directivei 2001/23 nu poate fi repusă în discuție de un eventual argument întemeiat pe faptul că i-ar putea descuraja pe potențialii cesionari să mai achiziționeze întreprinderea aflată în dificultate (sau părțile viabile ale acesteia). Astfel, pe de o parte, Curtea a respins deja în mai multe rânduri un argument de acest tip⁴³. Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit articolului 4 alineatul (1) a doua teză din aceeași directivă,

38 — Pentru un exemplu în care Curtea a luat în considerare acest element în analiza sa, a se vedea punctul 29 din Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99, punctul 29), precum și punctul 50 din Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1996:291).

39 — Astfel, reiese din raportul administratorului oficial al Estro Groep, menționat în decizia instanței de trimitere că Estro Groep însăși a ales H.I.G. Capital în calitate de cumpărător, fără a contacta cu seriozitate alți potențiali cumpărători, iar sindicul preconizat a trebuit în esență să accepte o asemenea situație.

40 — În această privință, a se vedea Hotărârea din 7 decembrie 1995, Spano și alții (C-472/93, EU:C:1995:421, punctul 29).

41 — A se vedea Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99, punctul 29), precum și punctul 47 din Concluziile avocatului general Lenz cu privire la aceeași cauză (C-319/94, EU:C:1996:291).

42 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctul 32), Hotărârea din 7 decembrie 1995, Spano și alții (C-472/93, EU:C:1995:421, punctul 30), precum și Hotărârea din 12 martie 1998, Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1998:99, punctul 31).

43 — În această privință, a se vedea Hotărârea din 25 iulie 1991, d’Urso și alții (C-362/89, EU:C:1991:326, punctele 18 și 19), precum și Hotărârea din 7 decembrie 1995, Spano și alții (C-472/93, EU:C:1995:421, punctele 34 și 35).

aceasta nu se opune posibilității de a proceda la „concedierile care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă”. Aceste concedieri vor trebui să aibă loc însă cu respectarea tuturor garanțiilor prevăzute de dispozițiile relevante ale dreptului național.

86. În ceea ce privește, în sfârșit, dispoziția Directivei 2001/23 menționată de guvernul neerlandez și evocată în ședință, și anume articolul 5 alineatul (4) din aceasta, referitoare la folosirea abuzivă a procedurilor de insolvență, nu considerăm că aceasta este relevantă în speță. Astfel, reiese din analiza pe care am efectuat-o că „pre-pack”-ul, astfel cum s-a dezvoltat în Țările de Jos, nu configurează o recurgere abuzivă la o procedură de faliment pentru a priva lucrătorii de drepturile care decurg din Directiva 2001/23. Dimpotrivă, sistemul de protecție prevăzut de această directivă se aplică într-adevăr în cazul unui transfer care intervine în cadrul unui asemenea „pre-pack”.

5. Concluzie cu privire la primele trei întrebări preliminare

87. În lumina tuturor considerațiilor ce precedă, trebuie, mai întâi, să se răspundă la cea de a doua întrebare preliminară în sensul că o procedură care conduce la încheierea unui „pre-pack”, precum cea care a avut loc în cauza principală, deși se poate desfășura în parte în cadrul unei proceduri de faliment, nu intră sub incidența excepției prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23, astfel încât sistemul de protecție a lucrătorilor prevăzut la articolele 3 și 4 din această directivă se aplică în cazul transferului unei întreprinderi sau al unei părți din aceasta în cadrul unui asemenea „pre-pack”.

88. Apoi, răspunsul dat la prima întrebare preliminară decurge din soluția pe care o propunem pentru cea de a doua întrebare. Astfel, în condițiile în care, în cazul transferului unei întreprinderi care se desfășoară în cadrul unui „pre-pack”, procedura de faliment neerlandeză, astfel cum a fost aplicată de unele instanțe din Țările de Jos, nu prevede aplicarea în cazul lucrătorilor din cadrul întreprinderii cedente (sau din cadrul unor părți din aceasta care fac obiectul transferului) a sistemului de protecție prevăzut în favoarea lor la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23, această procedură nu este conformă cu directiva menționată.

89. În această privință însă, trebuie amintit că principiul interpretării conforme impune ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, în vederea garantării efectivității depline a dreptului Uniunii și în vederea identificării unei soluții conforme cu finalitatea urmărită de acesta⁴⁴.

90. Revine, așadar, instanței de trimitere, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de aceste, sarcina de a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de Directiva 2001/23 și, prin urmare, de a garanta că, în cazul transferului unei întreprinderi sau al anumitor părți din aceasta în cadrul unui „pre-pack”, aplicarea sistemului de protecție prevăzut de Directiva 2001/23 este asigurată în favoarea lucrătorilor din cadrul părților de întreprindere cedate.

44 — Hotărârea din 13 iulie 2016, Pöpperl (C-187/15, EU:C:2016:550, punctul 43), precum și, în acest sens, Hotărârea din 24 ianuarie 2012, Dominguez (C-282/10, EU:C:2012:33, punctul 27 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea din 11 noiembrie 2015, Klausner Holz Niedersachsen (C-505/14, EU:C:2015:742, punctul 34).

91. În ceea ce privește cea de a treia întrebare preliminară, din cuprinsul punctelor 57 și 58, precum și 75-77 din prezentele concluzii reiese că, având în vedere faptul că procedura care conduce la încheiere unui „pre-pack” urmărește continuarea exploatării întreprinderii (sau a unor părți viabile ale acesteia care fac obiectul cesiunii), împrejurarea că aplicarea procedurii respective poate implica de asemenea maximizarea satisfacerii creditorilor nu poate avea drept consecință faptul că sistemul de protecție prevăzut de Directiva 2001/23 în favoarea lucrătorilor nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi care are loc în cadrul unui „pre-pack”⁴⁵.

B. Cu privire la a patra întrebare preliminară

92. Prin intermediul celei de a patra întrebări preliminare, instanța de trimitere ridică o problemă cu privire la momentul exact în care are loc transferul întreprinderii.

93. Totuși, se impune constatarea că această problemă se ridică în legătură cu capătul de cerere prezentat de FNV și de coreclamantele sale cu titlu subsidiar în fața instanței de trimitere⁴⁶. Or, după cum a arătat Comisia, o asemenea problemă are relevanță doar în cazul în care ar trebui să se considere că sistemul de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 nu ar fi aplicabil în cazul transferului unei întreprinderi care se desfășoară în cadrul unui „pre-pack”.

94. În aceste condiții, în lumina răspunsului propus pentru primele trei întrebări preliminare, considerăm că nu este necesar ca Curtea să răspundă la cea de a patra întrebare.

V. Concluzie

95. Având în vedere ansamblul considerațiilor ce precedă, propunem Curții să răspundă la întrebările preliminare adresate de Rechtbank Midden-Nederland (Tribunalul de Primă Instanță din Țările de Jos Centrale) după cum urmează:

- „1) Având în vedere obiectivul pe care îl urmărește și modalitățile sale de aplicare și în pofida faptului că se poate desfășura în parte în cadrul unei proceduri de faliment, o procedură precum cea care s-a dezvoltat în Țările de Jos și care conduce la încheierea unui «pre-pack» nu poate fi considerată o procedură de faliment sau o procedură de insolvență asemănătoare instituită în vederea lichidării bunurilor cedentului și care se află sub controlul unei autorități publice competente în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități. În consecință, o asemenea procedură nu intră sub incidența excepției prevăzute de această dispoziție, astfel încât sistemul de protecție prevăzut la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23 se aplică în cazul transferului unei întreprinderi sau al părților sale încă viabile care intervine în cadrul unui asemenea «pre-pack».
- 2) În condițiile în care, în cazul transferului unei întreprinderi care intervine în cadrul unui «pre-pack», procedura de faliment neerlandeză, astfel cum a fost aplicată de unele instanțe în Țările de Jos, nu prevede aplicarea în cazul lucrătorilor din cadrul întreprinderii cedente (sau din cadrul părților din aceasta care fac obiectul transferului) a sistemului de protecție prevăzut în favoarea lor la articolele 3 și 4 din Directiva 2001/23, această procedură nu este conformă cu directiva menționată. Revine instanței de trimitere, luând în considerare dreptul intern în ansamblul său și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta, sarcina de a identifica o

45 — În această privință, subliniem că, în cauza Dethier Équipement (Hotărârea din 12 martie 1998, C-319/94, EU:C:1998:99), Curtea a decis că sistemul de protecție a lucrătorilor se aplica în cazul lichidării judiciare, deși această procedură urmărea ambele obiective. A se vedea punctul 32 din Concluziile avocatului general Lenz prezentate în cauza Dethier Équipement (C-319/94, EU:C:1996:291).

46 — A se vedea punctul 33 din prezentele concluzii.

soluție conformă cu finalitatea urmărită de Directiva 2001/13 și, așadar, de a garanta că, în cazul transferului unei întreprinderi sau al anumitor părți din aceasta în cadrul unui «pre-pack», aplicarea sistemului de protecție prevăzut de Directiva 2001/23 este asigurată în favoarea lucrătorilor din cadrul părților de întreprindere cedate.

- 3) Având în vedere faptul că procedura care conduce la încheierea unui «pre-pack» urmărește continuarea exploatării întreprinderii (sau a părților încă viabile ale acesteia care fac obiectul cesiunii), circumstanța că aplicarea procedurii respective poate implica de asemenea maximizarea satisfacerii creditorilor nu poate avea drept consecință faptul că sistemul de protecție prevăzut de Directiva 2001/23 în favoarea lucrătorilor nu se aplică în cazul transferului unei întreprinderi care are loc în cadrul unui «pre-pack».”